

Miten Helsinki edistää ikäihmisten hyvää elämää ja asumista kaavoituksen, rakentamisen ja liikenteen suunnittelun keinoin?

Vanhusneuvoston ja eläkeläisjärjestöjen seminaari 19.11.2019

Marja Piimies/ Kymp

Helsinki

Hyvä kaupunki on hyvä kaikille

Kaupungilla useita rooleja

Kuva 5. WHO:n kahdeksan ikäystävällisyyden teema-alueita.

Yhdenvertaisuus kaupunkisuunnittelussa

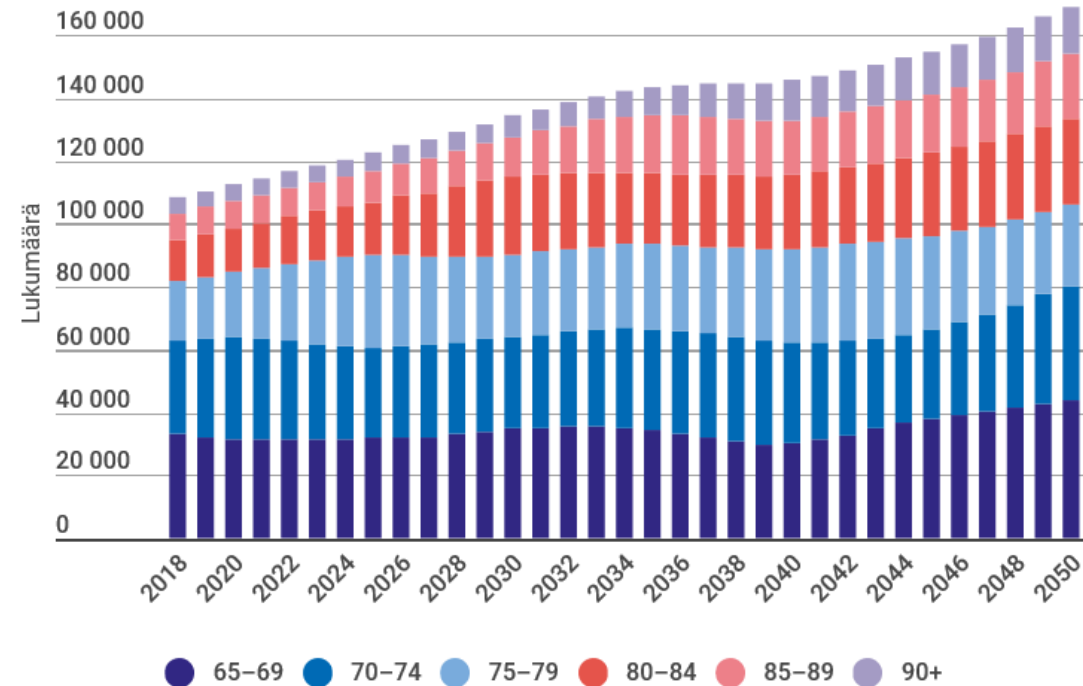
- Alueiden käytön suunnittelun tavoitteet edellyttävät turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista (MRL132/1999 5 §)
- Eri kaavatasoilla valmistelun yhteydessä tehdään vaikutusten arviointi, jossa arvioidaan kaavan toteuttamisen vaikutuksia mm. ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, kaupunkikuvaan, luontoon, virkistykseen, maisemaan, kulttuuriperintöön ja liikenteeseen
- Suunnittelukysymyksiä ovat mm. segregaaation ehkäiseminen, riittävä ja monipuolinen asuntotuotanto, esteettömyys, turvattomuuden ehkäiseminen kaupunkitilassa, joukkoliikenteen hyvä saavutettavuus, liikenneturvallisuus, lähipalvelujen saavutettavuus ja osallisuus suunnittelussa

65-vuotta täyttäneitä 21% v. 2050

Ennuste 65 vuotta täyttäneiden lukumäärästä ikäryhmittäin Helsingissä 1.1.2050 asti.
Ennuste on laadittu vuonna 2018.

Elinajanodote kasvaa

Huoltosuhde kasvaa

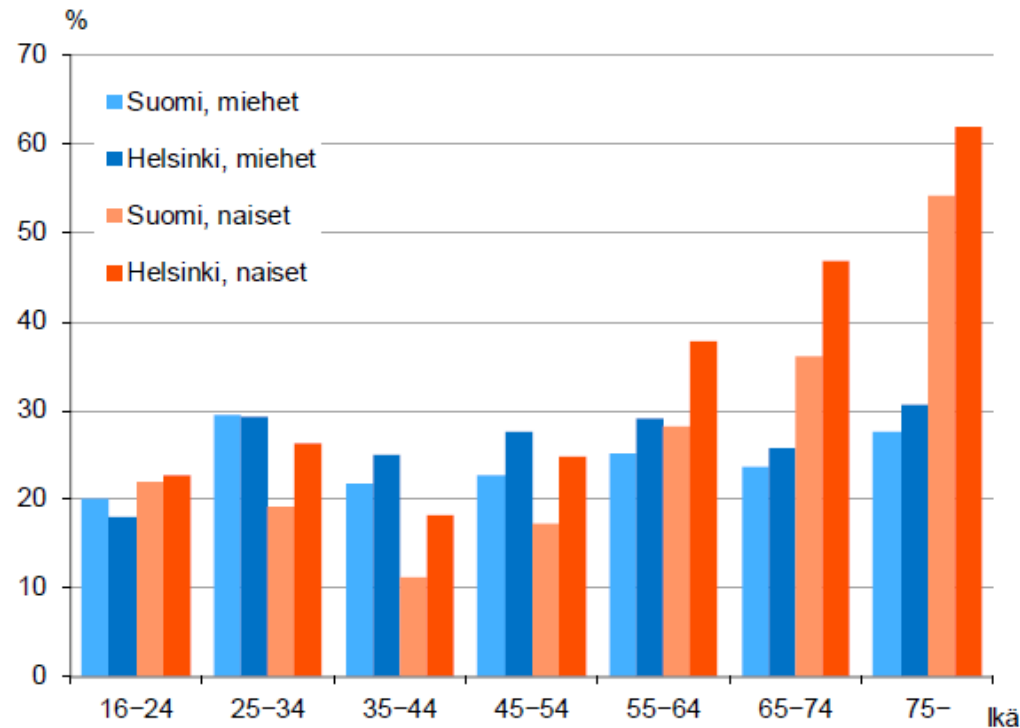

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus ja Tilastokeskus.

Väestöennusteen mukaan 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä tulee Helsingissä nousemaan viidesosaan (21 %, 170 000 henkilöä) vuoteen 2050 mennessä.

Yksinasuminen

Kuvio 19. Yksinasuvat (=yhden hengen asutokunnat) sukupuolen ja iän mukaan Helsingissä ja Suomessa vuoden-
vaihteessa 2017/2018

Lähde: Tilastokeskus

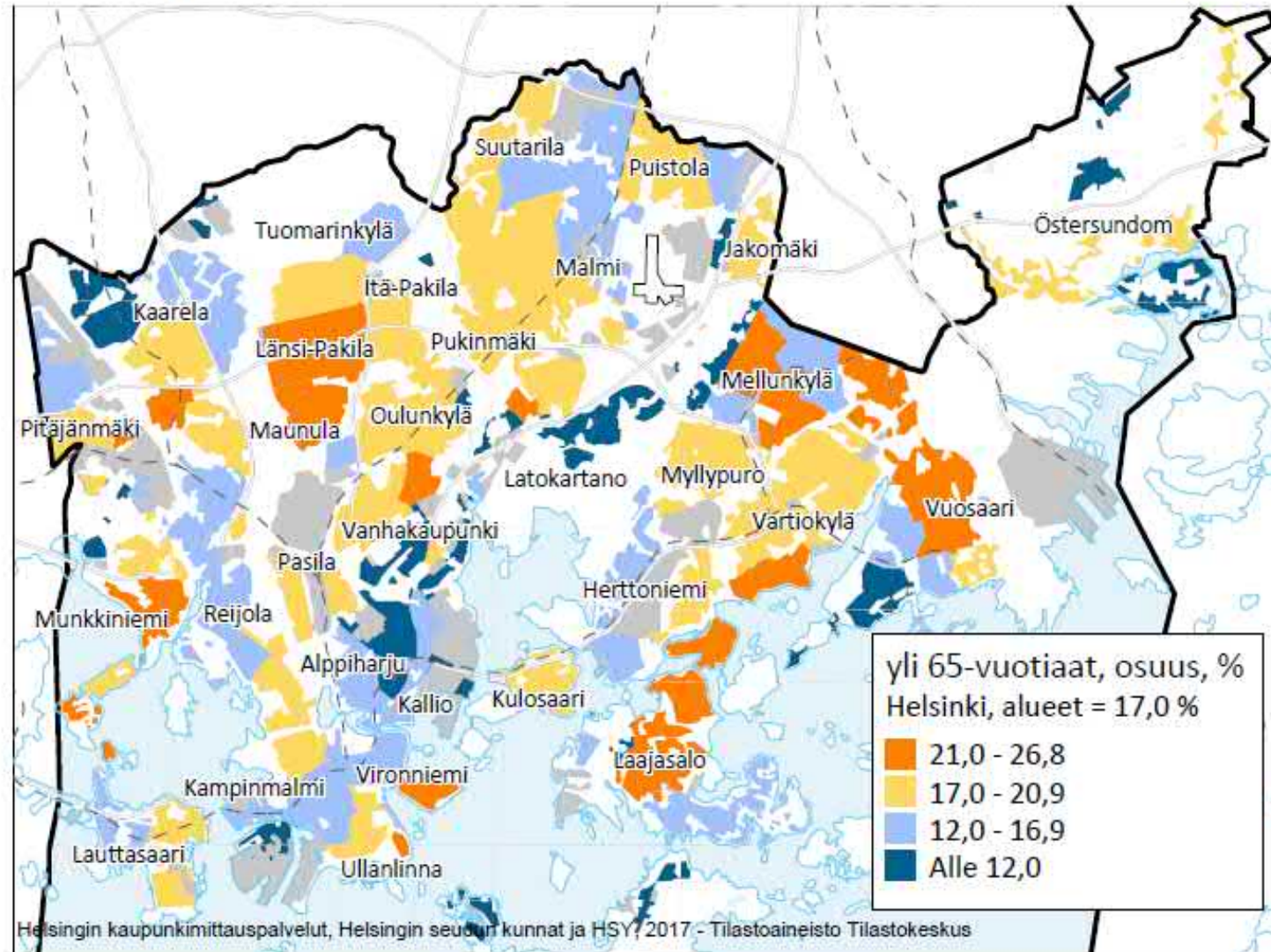
Yksinasuminen yleistyy iän myötä erityisesti naisilla, ilmiö Helsingissä voimakkaampi kuin muualla Suomessa. Vuoden 2019 alussa 65 vuotta täyttäneistä helsinkiläisistä 61 prosenttia oli naisia. 85 vuotta täyttäneistä naisia oli jo 72 prosenttia.

Helsinki

Kotona asumisen osuus kasvussa

65-vuotta täyttäneiden osuus

Kuvio 7. 65 vuotta täyttäneiden osuus alueen väestöstä osa-alueittain vuodenvaihteessa 2017/2018

Ikääntyneiden määrä alueittain

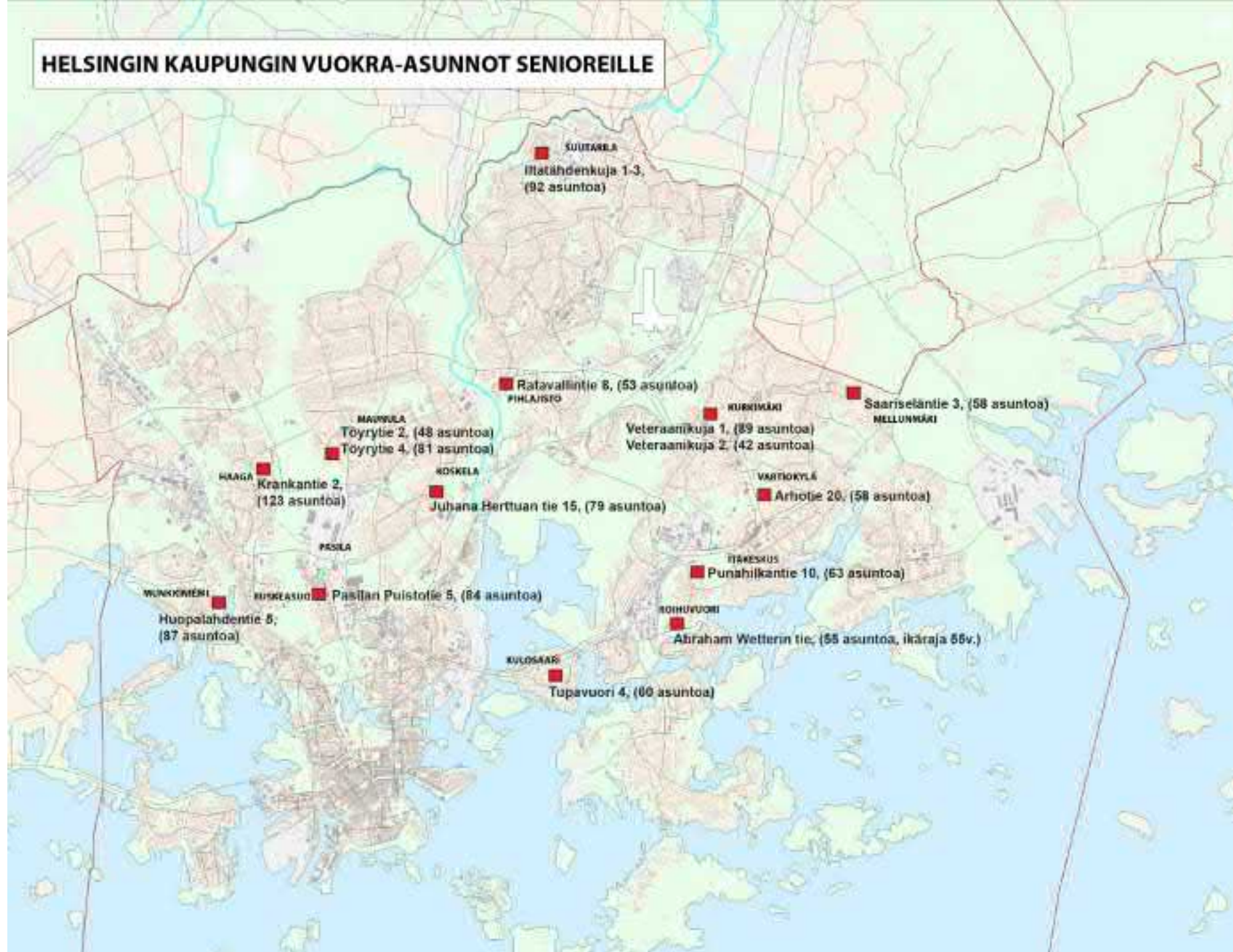
- 65 vuotta täyttäneiden määrä vaihtelee alueittain. Pääsääntöisesti 65 vuotta täyttäneitä on paljon vanhoilla ja vähän uusilla asuinalueilla.
- Suhteessa ikääntyneitä oli eniten 2017/2018 vuodenvaihteessa Kaivopuistossa, Pihlajistossa, Pirkkolassa ja Vanhassa Munkkiniemessä (yli 25 % alueiden väestöstä).
- Keskisessä suurpiirissä yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista 65 vuotta täyttäneiden asuntokunnista on korkein (67 %)

Tavoitteet:

Ikäihmisten asuminen

- Ikäihmisille suunnattuja asuntokohteita on toteutettu ja tullaan toteuttamaan kaikkiin hallintamuotoihin eri puolille kaupunkia:
 - omistusasunnot
 - vapaarahoitteiset vuokra-asunnot
 - asumisoikeusasunnot
 - valtion tukemat vuokra-asunnot
- Tavoitteena on turvata ikäihmisten mahdollisuus asua kotona mahdollisimman pitkään
 - kaupungin palveluvalikoimaan kuuluu ympärivuorokautinen palveluasuminen
 - kevyempää palveluasumista tuottavat yksityiset toimijat

HELSINGIN KAUPUNGIN VUOKRA-ASUNNOT SENIOREILLE

Esteettömyys asuntorakentamisessa

- Kaikki uudet asuntokohteet ovat esteettömiä
- Olemassa oleville asuinalueille rakennetaan esteettömiä asuntoja täydennysrakentamisen myötä
- Valtio avustaa asunnon muuttamista esteettömäksi esimerkiksi asuntojen korjausavustuksella sekä vanhus- ja vammaispalvelulakiin perustuvilla korjauksilla
- <https://www.hel.fi/static/rakvv/ohjeet/Esteettomyys.pdf>

ESTEETÖN RAKENNUKSEN (FI) ASUNTOSUUNNITTELU (GT)

- leikkikentille ja sieskeleyn tarkoitettuihin alueisiin johtava kulkuyhteys.
- autopaikkojen osan rakennuksen autopaikoista tulee soveltaa pyörätuolin käyttäjälle.
- hissivaatimusta: vaatimus koskee edellä a-kohdassa tarkoitettuja asuinkerrostaloja.
- asuntojen yhteisiä tiloja: vaatimus koskee edellä a-kohdassa tarkoitettuja hissillä edellyttäviä asuinkerrostaloja.
- asumista palvelevan välittämättömän tilan kulkuyhteyttä.
- ovien ja kulkusuojien vapaata leveyttä.
- käymälä- ja pesulan mitoittamista: vaatimus koskee edellä a-kohdassa tarkoitettuja hissillä edellyttäviä asuinkerrostaloja.

Määräysten tarkempi sisältö löytyy Suomen rakentamismääräyskokoelman osasta GT Asuntosuunnittelu sekä FI Esteetön rakennus. Osassa FI Rakennuksen käytöturvallisuus on annettu määräyksiä muun muassa kulkuväyistä, portaista, kaiteista ja käsitöistä (www.ymparisto.fi).

1.1.2 Tapauskohtaisia harkintaa sisältävät määräykset

Asuinhuoneistossa voidaan pyörätuolin pyöräilyympyränä käyttää 1500 mm, ulkotiloissa ja asuinhuoneiston ulko-oven edessä tulee pyöräilyympyrän säde 1500 mm.

Toteutettaessa hissillä edellyttävissä asuinkerrostaloissa sijaitsevien kaksikerroksisten asuntojen sisäntulokerros ns. selviytymiskerros on riittävä sisäntulokerroksen esteettömyys. Selviytymiskerroksessa on pyörätuolimitoitettu kyttyhuoneen lisäksi kaitto- ja yöpymismahdollisuus vähintään yhdelle henkilölle.

Kuva 1: Kerrostalon kulkuyhteys ulko-ovien edessä on esteetön kulkuyhteys.

Kuva 2: Pöytä on tuettu, ovi on avoin, ja kulkuyhteys on esteetön.

Kuva 3: Liskun avulla on järjestetty esteetön kulkuyhteys.

Kuva 4: Kerrostalon kulkuyhteys ulko-ovien edessä on esteetön kulkuyhteys.

Hissiprojekti auttaa taloyhtiöitä

- Hissihankkeen etenemispolku – avustukset, luvat, toteutus
- Kustannukset, [hissilaskuri.fi](https://www.hissilaskuri.fi)
- Hissiasiamies

Lue lisää hisseistä Stadin kerrostaloihin

Esteettömyys- ja hissiavustukset

Avustuksia Asumisen rahoitus- ja kehittämisselitykseltä (ARA)

[Lue lisää »](#)

Esteettömyysohje

Rakennustalokunnan hyväksymä rakennusvalvontayksikön esteettömyysohje

[Tutustu ohjeeseen »](#)

Hissivaihtoehtoja

Selkeä hissivaihtoehtoja ja esimerkkitoimituksia

[Selaa kuvastoa »](#)

<https://www.hel.fi/hissiprojekti/fi>

Toteutuneita esimerkkejä

Erilaisia tapoja toteuttaa yhteisöllistä asumista

- Yhteinen asunto
- Yhteiset tilat asunto-/kiinteistöyhtiössä
- Yhteiset toiminnot
- Alueelliset palvelut

Toteutuneita kohteita:

Aktiiviset seniorit ry (<http://aktiivisetseniorit-fi.directo.fi/>)

- Kotisatama Kalasatamassa
- Loppukiri Arabianrannassa
- Hitas-omistusasunnot

Senioritaloyhdistys Aikalisä ry (<http://www.senioritaloaikalisa.fi/>)

- As Oy Aikalisä Jätkäsaarella
- Hitas-omistusasunnot

Helsingin kotisatama

- Helsingin Kotisatama-talo on osakeyhtiömuotoinen senioreille tarkoitettu yhteisöllinen kerrostalo Hitas-tontilla Kalasatamassa
- Talo valmistui vuonna 2015
- Asukkaiden alaikäraja on 48 vuotta
- Jokaisella asukkaalla on oma asunto
- Talossa on yhteiskeittiö, ruokasali, kirjasto, vierashuone, saunat, pesutupa, terassit, yhteensä noin 500 m².
- <https://www.aktiivisetsejiorit.fi/kotisatama/>

Senioritalo Aikalisä

- Asunto Oy Helsingin Aikalisä vastasi talon rakennuttamisesta
- Tontti on kaupungin vuokratontti
- Yhtiötä ja sen asukkaita koskee Hitasääntely asuntojen jälleenmyynnin ym. seikkojen osalta
- Asunto Oy:n perustajaosakkaat ovat allekirjoittaneet ennen yhtiön perustamista osakassopimuksen, jossa sitoudutaan noudattamaan senioritalon periaatteita, mm. kussakin asunnossa ainakin yhden asukkaista tulee olla 55 vuotta täyttänyt.
- <http://www.senioritaloaikalisa.fi/>

Kalasataman settlementtiasunnot

”Talossa on sauna, pesutupa, kuivaushuone, yhteinen ulkoiluvälinevarasto sekä asukastila Messi, jossa voi tavata naapureita, suunnitella yhteistä toimintaa ja lukea päivän lehden tai käyttää tietokonetta.”

<https://setlementtiasunnot.fi/talot/kalasataman-setlementtiasunnot/>

Helsinki

Kaupunki tukee kokeiluja esim. palvelutalo Rudolf Laajasalossa

Tältä näyttää vanhainkodissa, jossa nuoret asuvat yhdessä vanhusten kanssa

**Veera, 18, muutti vanhustentaloon:
”Kun olen itse vanhempi, toivoisin,
etten olisi yksin”**

Helsingin uutta yleiskaavaa käynnistettäessä pohdittiin mm. seuraavia kysymyksiä:

Millainen on kestävä kaupunkirakenne?

Millaista on laadukas, viihtyisä, turvallinen asuminen 2050?

Millaista on hyvä kaupunkielämä?

Millaista on työnteko ja yrittäminen 2050?

-työn ja vapaa-ajan yhteensovittaminen

Miten viihdytään ja virkistytään tulevaisuudessa ?

Miten pystytään säilyttämään turvallinen ja avoin kaupunki?

Millainen on taloudellisesti kestävä kaupunki?

Hyvä kaupunkielämä on perilläoloa silloinkin kun ollaan matkalla!

Asumisen visio 2050

Riittävästi asuntoja

Kaupungissa on oltava valinnanvaraa erilaiselle asumiselle

Kaikki lähellä – palvelut lähellä - harrastukset lähellä
- vähemmän liikkumistarvetta

Työpaikat lähellä – sekoittunut kaupunkirakenne

Ei enää pelkkiä asuntoalueita vaan monipuolisia ympäristöjä
– kaupunkielämän näyttämöitä

Urbaanin kaupunkielämän vuoro - monipuolisuus, laatu ja sijainti

Lapsiperheet palanneet kantakaupunkiin

- kaksioista kolmioita – alkovit avokeittiöiksi
- Nuoret aikuiset alkaneet arvostaa urbaania elämäntapaa - helppoa liikkumista (ajansäästö) –kaikki lähellä?

Muutos tapahtunut viimeisen 10 vuoden aikana

Kävely mahdollistuu riittävän tiiviissä kaupunkirakenteessa:

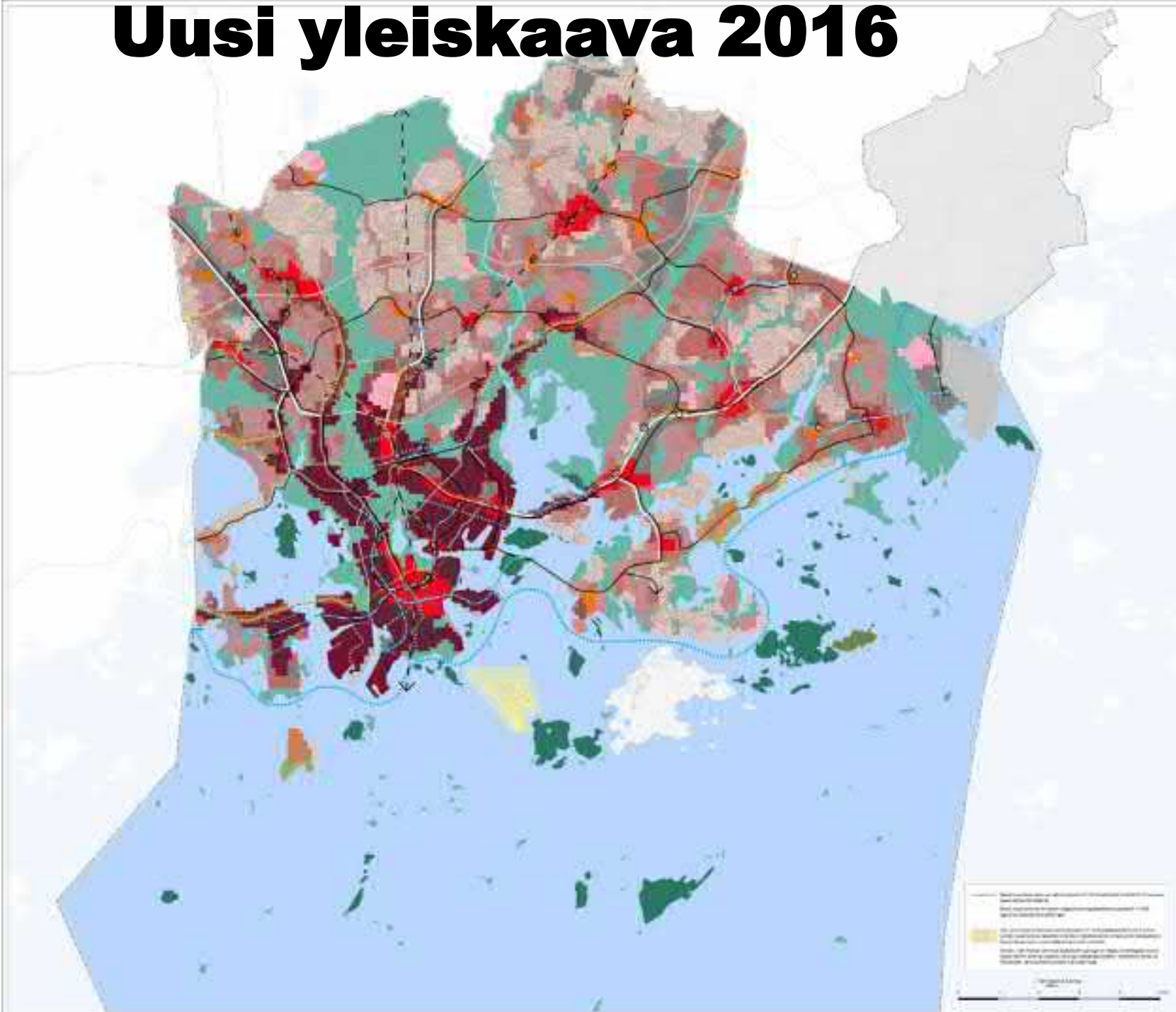
- Lyhyet välimatkat
- Arjen helppous
- Monipuolinen kaupunkiympäristö
- palvelut keskittyvät keskustoihin –kivijalkakauppojen paluu
- myös esikaupunkien keskustat

Helsinki

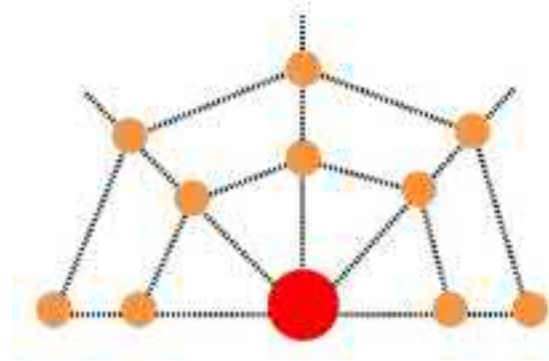
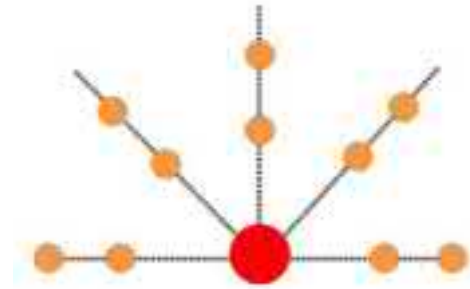
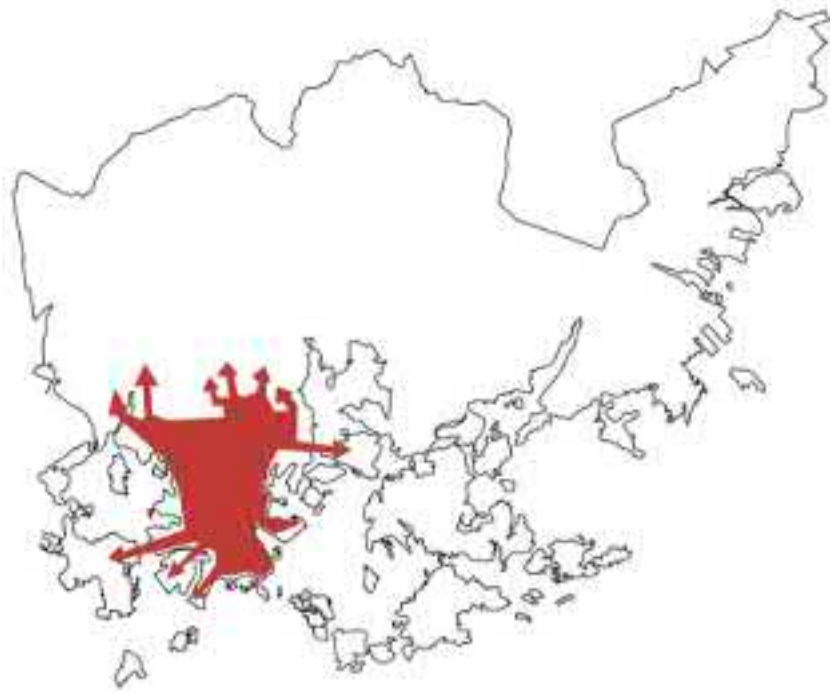
Kuva Matti Tapaninen

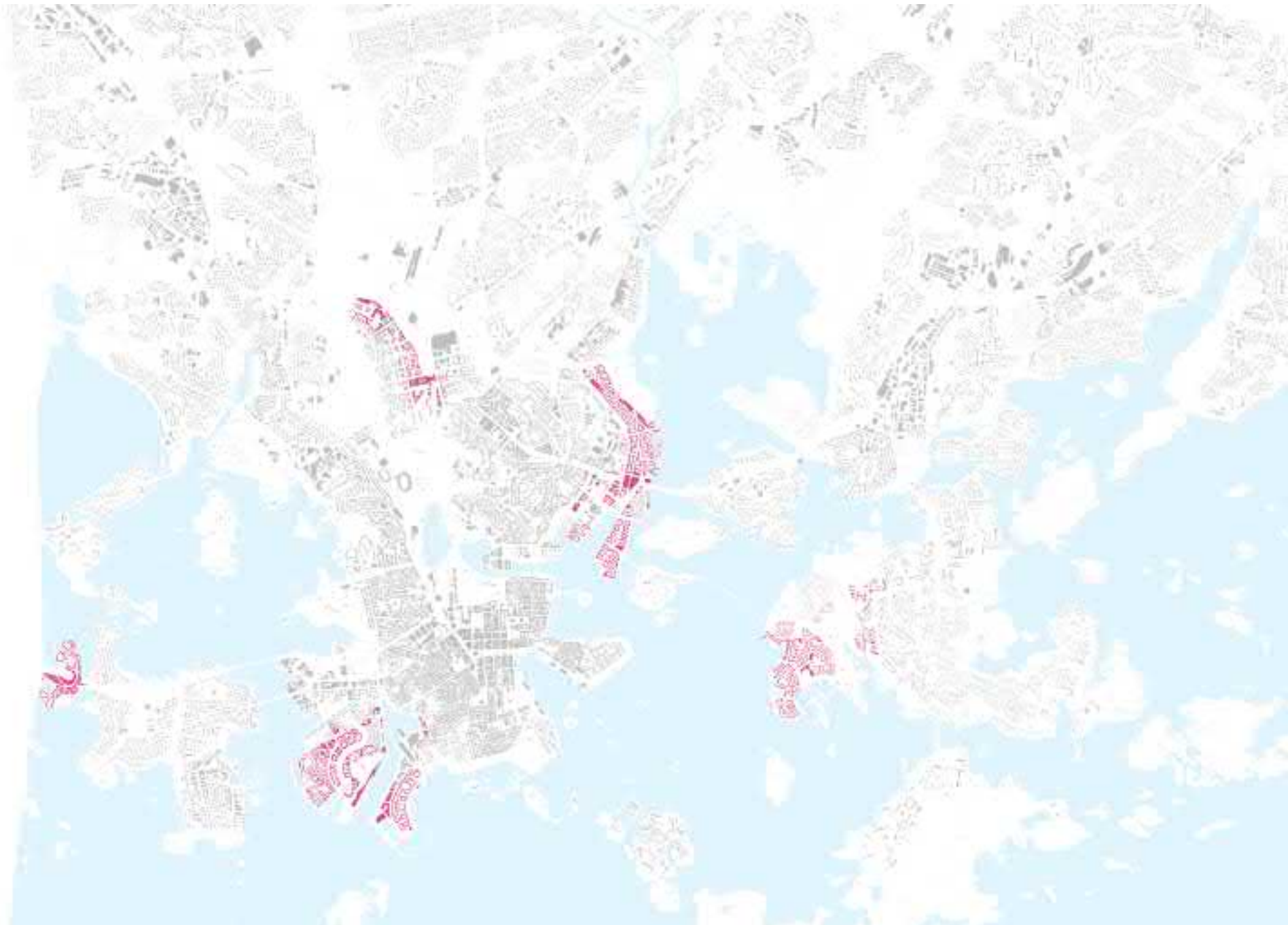
Uusi yleiskaava 2016

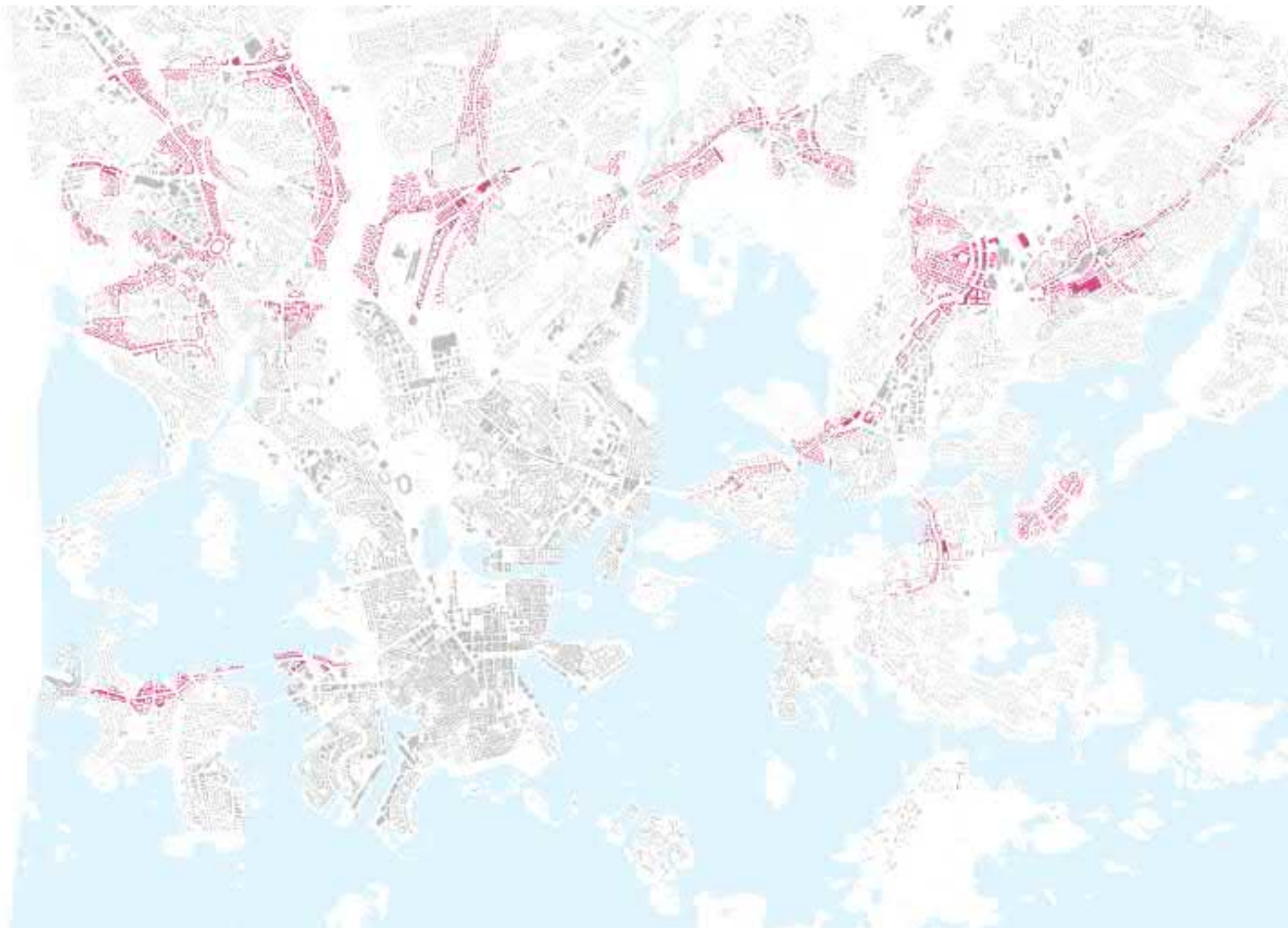
Helsinki

Raideliikenteen verkostokaupunki ja kantakaupungin laajentaminen

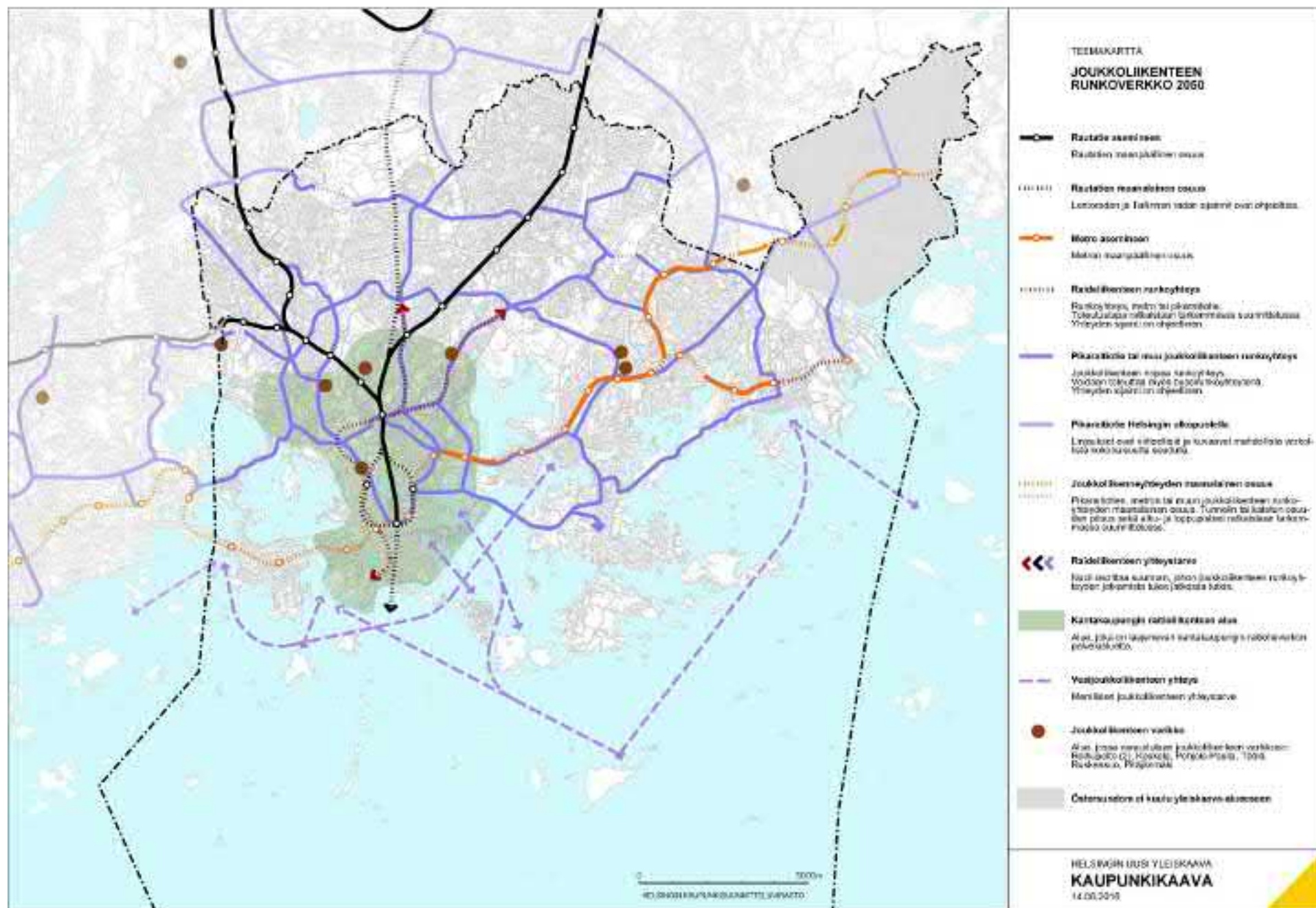

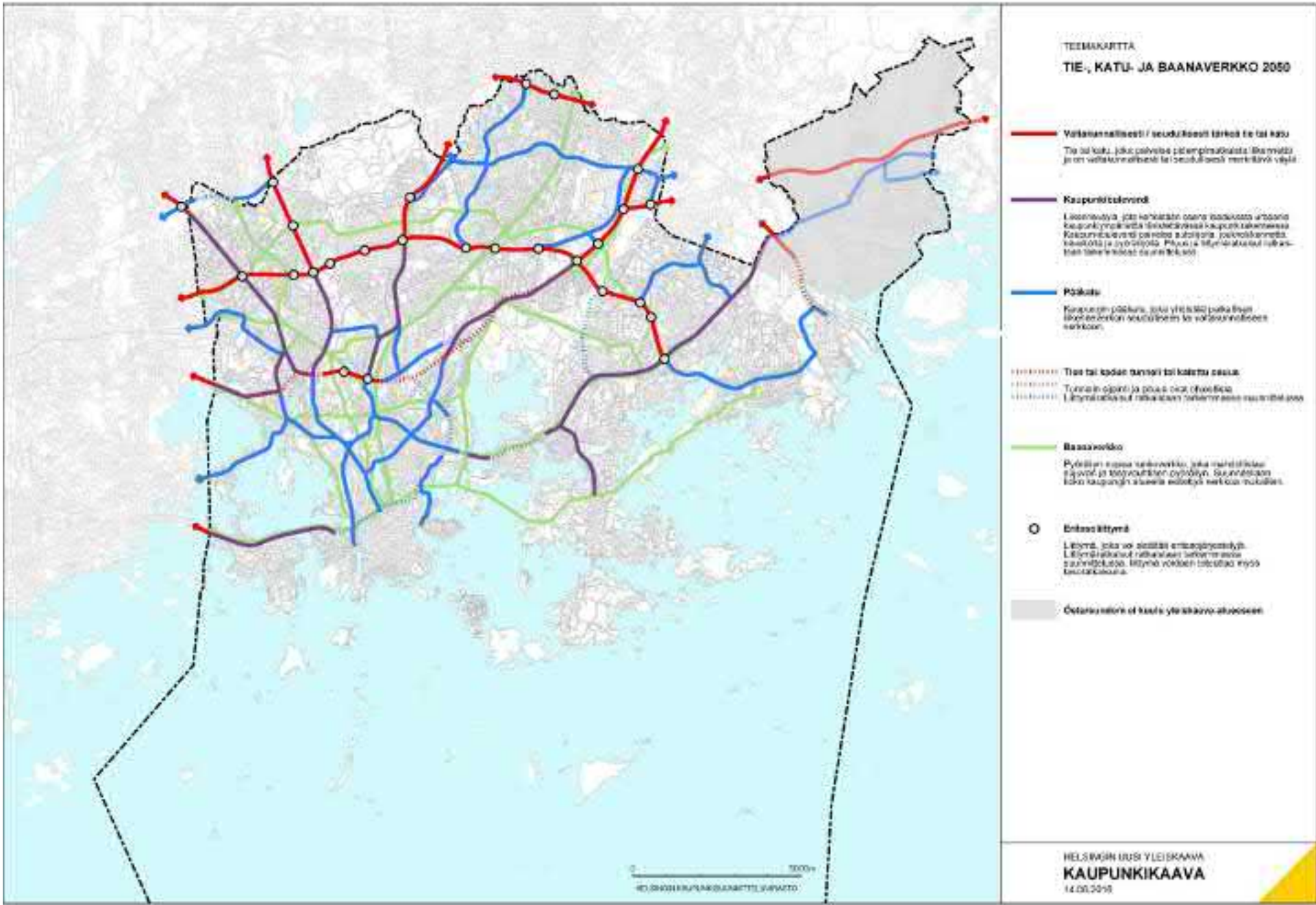

Helsinki

Helsinki

Tulevaisuuden kaupunki on myös viherverkostokaupunki

Laajat yhtenäiset seudulle jatkuvat vihersormet ja poikittaiset viheryhteydet muodostavat verkoston

Helposti saavutettavat lähipuistot, kaupunginosapuistot, liikunta- ja virkistyspalvelut

Simo Karišalo

Metsäverkosto, luonnonsuojelualueet ja luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet ovat osa viher- ja virkistysverkostoa

Keskustassa urbaanit historialliset puistot ja julkiset kaupunkitilat

Raisa Kiljunen-Siirola

Markku Siiskonen

Meri osaksi kaupunkielämää

Vuonna 2050 merellinen Helsinki on aktiivinen osa kaupunkia ja helposti kaupunkilaisten saavutettavissa. Merellinen Helsinki tarjoaa myös hyvät edellytykset vireälle ja menestyvälle elinkeinotoiminnalle.

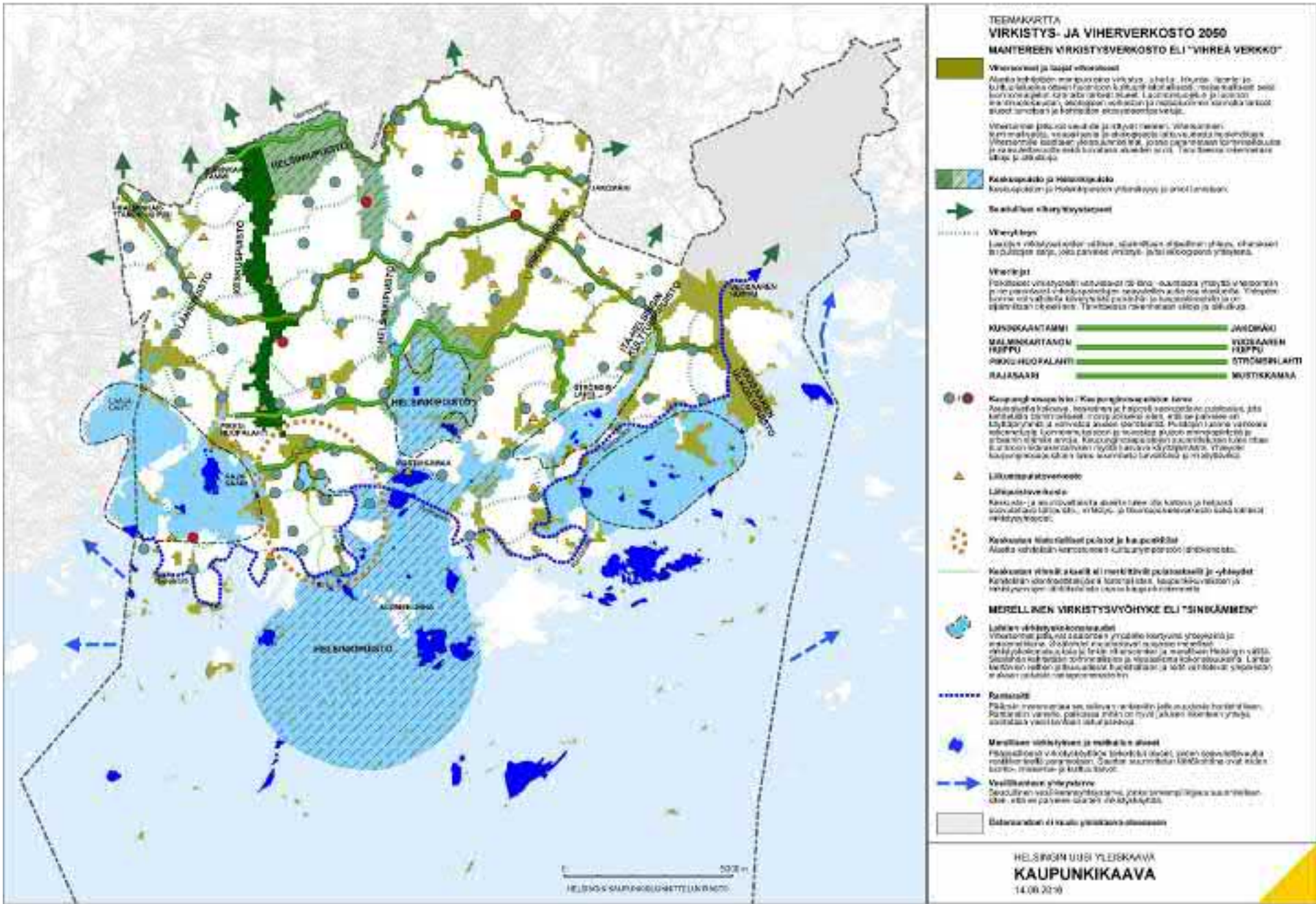
Sisälahtien virkistyskokonaisuuudet ja rantareitti

Saaristoratikka Vuosaaresta Laajasalon kautta kantakaupunkiin

Uusia merellisen asumisen paikkoja.

Laajennetaan vesiliikennemahdollisuuksia ja avataan uusia saaria virkistyskäyttöön

Luodaan satamiin tehokkaat raideliikenneyhteydet.
-Vuosaaren sataman metroasema

Hyvässä kaupungissa on laadukkaat ja kattavat palvelut lähellä

Yleiskaavan keskustaverkko:

- Enemmän asiakkaita ja työntekijöitä lähietäisyydellä
- Kestävien kulkumuotojen suosiminen
- Keskustaverkko mahdollistaa myös julkiset palvelut keskustoihin – hyvä joukkoliikennesaavutettavuus kaikkialta
- Täydennysrakentamisella tässäkin suuri rooli

PASILA

KALASATAMA

KRUUNUVUORENRANTA

JÄTKÄSAARI

HERNESAARI

21 November
2019

Helsinki Urban Environment

Jätkäsaari 21,000 asukasta ja 6000 työpaikkaa

KONTULAN SUUNNITTELUPERIAATTEET

Kontulan kerrostaloalueelle laaditaan täydennysrakentamisperiaatteet ohjaamaan alueen kehittämistä sekä yksittäisten tonttien täydennysrakentamista.

Suunnitteluperiaatteiden tavoitteina on:

- kannustaa taloyhtiöitä tonttikohtaiseen lisärakentamiseen
- osoittaa täydennysrakentamiseen jatkossa tutkittavat viheralueet
- omaleimainen ja kestävästi kehittyvä joukkoliikennekaupunginosa

Helsinki

Mellunkylän
KU

ITÄ-HELSINGIN KESKUSTA -KILPAILU

Helsingin kaupunki järjestää yleisen kansainvälisen kaksivaiheisen ideakilpailun Itäkeskuksen keskeisimpien alueiden sekä Puotilan metroaseman seudun suunnittelusta.

Kilpailun tavoitteena on tuoda uusia toimintoja joukkoliikenteen ja kaupallisten palvelujen äärelle ja muuttaa alue läpikulkukeskuksesta eloisaksi kaupunkitilaksi – Itä-Helsingin keskustaksi.

RAITIOTIEHEN LIITTYVÄT KAAVAHANKKEET YLISKYLÄSSÄ

1. Laajasalon kauppakeskuksen alue

- Uudestaan tarkistettu asemakaavan muutosehdotus KYLK arviolta kevät 2020

2. Koirasaarentien ja Ilomäentien alueet

- Ehdotus KYLK 2/2019, tarkistettu ehdotus 10/2019

3. Laajasalon ratikkakortteli

- Luonnos KYLK 2/2019
- Ehdotus KYLK 2/2020

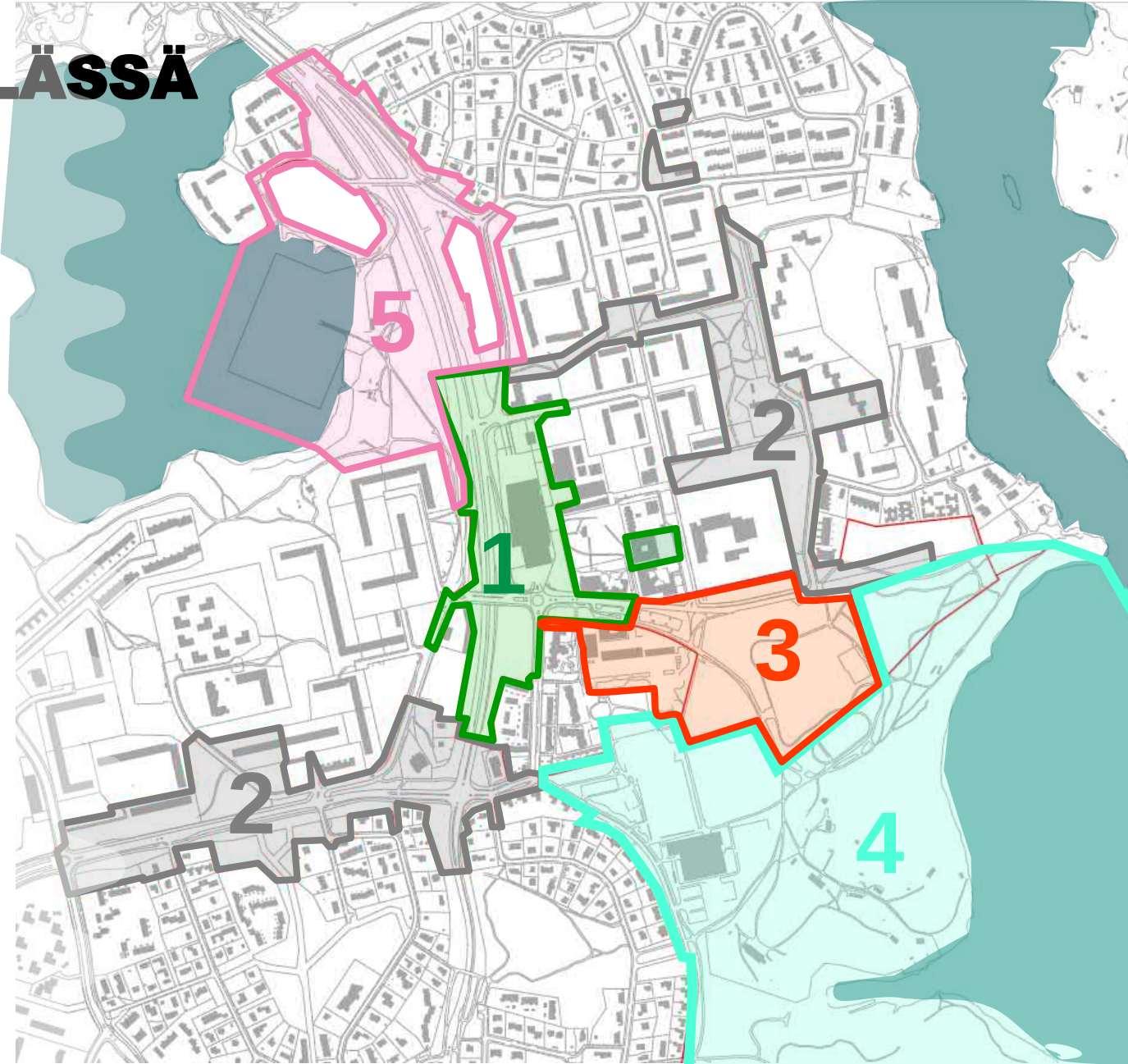
4. Laajasalon itäranta

- Suunnitteluperiaatteet KYLK tammikuu 2020

5. Laajasalontien pohjoisosa

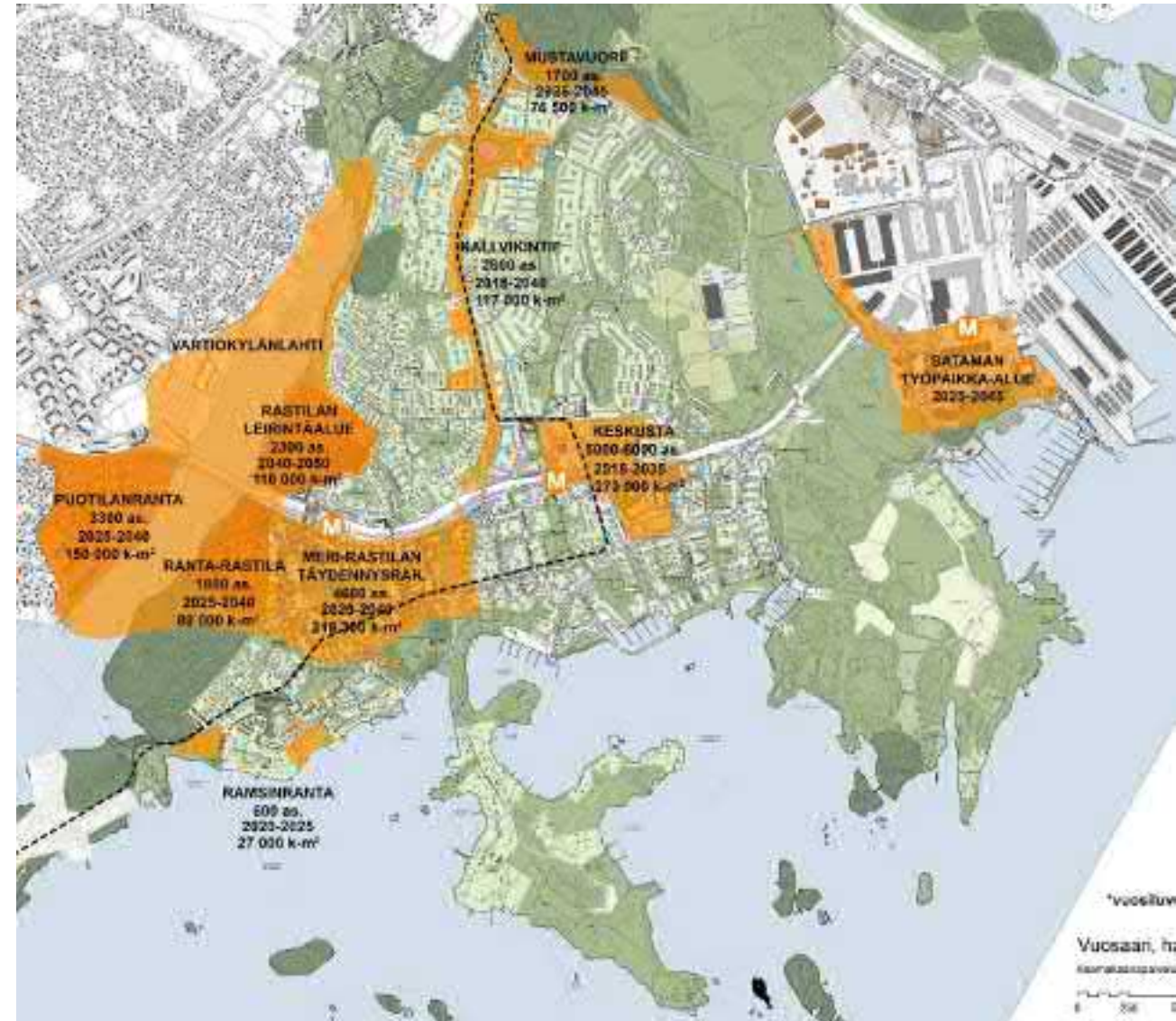
- Luonnos KYLK ehdotus arviolta syksy 2020

- 5 asemakaavan muutosta, yhteensä 6 aluetta
- Yhteensä noin 300 000 k-m²
- noin 6 000 uutta asukasta

VUOSAARI

- Vuosaarta vahvistetaan täydennysrakentamisen ja uusien alueiden keinoin omaleimaisena ja viihtyisänä kaupunginosana
- Suunnittelussa erityisiä teemoja ovat vuorovaikutus, merellisyys, poikkeuksellisen hienot viheralueet, raideliikenneyhteydet sekä hallintamuotojakauman tasapainottaminen (90-luvulla rakennettujen alueiden osalta)
- Vuosaareen on laadittu koko alueen kaupallinen ja toimitilaselvitys vuonna 2019
- Parhailaan on tekeillä palveluverkkoselvitys koko Vuosaaresta
- Sataman potentiaalia työpaikka-alueena pyritään vahvistamaan
- Meri-Rastilan kaavahanke on toiminut kaupunkiuudistuspilottina

MERI-RASTILAN TÄYDENNYS- RAKENTAMINEN

Meri-Rastilan kaupunkiuudistuksen tavoitteena on kohentaa alueen julkisia ulkotiloja ja palveluita sekä etsiä paikkoja täydennysrakentamiselle ja uudistaa metroaseman ja ostarin alue. Kaava mahdollistaa asuntojen rakentumisen noin 4 200 uudelle asukkaalle.

- Alueen tunnistettavaa identiteettiä vahvistetaan
- Helsinkiä kehitetään raideliikenteen verkostokaupunkina
- Täydennysrakentamista edistetään

Helsinki

Malmin keskusta ja lentokenttä

Helsinki

MALMIN KESKUSTA HUOMENNA

Malmin keskustan imagoa, vetovoimaa ja roolia vahvistetaan tulevan lento-kenttäalueen kehittymisen rinnalla. Luodaan keskustalle riittävän laaja, vahva ja innostava **suunnitteluvisio**, jolla herätetään alueen maanomistajien ja toimijoiden kiinnostus alueen laajempaan kehittämiseen.

Laadittu työ toimii pohjana seuraavassa vaiheessa laadittaville Malmin keskustan suunnitteluperiaatteille, jotka tulevat ohjaamaan alueen asemakaavoitusta.

MALMINKARTANON SUUNNITTELUPERIAATTEET

Malminkartanossa laaditaan periaatteita kaupunkiuudistukselle ja alueen imagoa ja elinvoimaa nostavalle asumisen, työpaikkojen ja palvelujen kehitykselle. Malminkartanontien varteen muodostetaan urbaani asuntopainotteinen keskus yhdistämään alueen eriytyneet etelä- ja pohjoisosan. Erityisesti aseman seutua korostetaan ja keskeisestä kävely-ympäristöstä laaditaan visiotyö

Helsinki

Esimerkki kaupunkiuudistuskohteesta, jossa palvelut uudistuneet ja monipuolistuneet

Helsinki

Myllypuron keskuksen lähtötilanne 1999 näytti tältä

Kehä I

Myllypuron keskus ja keskuksen itäosa
Mallinnos koko alueen suunnitelmista
2010

Helsinki

Keskuksen itäosan kaava tuli lainvoimaiseksi 2009

Asuntoja noin 2000 asukkaalle, toimitilaa metroaseman päällä ja vieressä

Myllypuroon terveystasema
Ja uusi ostoskeskus
Ja Liikuntamyllyn eteläpuolelle
avautui juuri 6000 opiskelijan
Metropolia

Helsinki

Osallistuminen suunnitteluun

Kaavan vireilletulo ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Tietoa kaavoituskatsauksesta ja Helsingin karttapalvelussa kaikki ajankohtaiset suunnitelmat

Asukastilaisuudet isommista kaavahankkeista, alueelliset tapahtumat – Uutta Itä-Helsinkiä, Kantakaupunkimessut jne

Kaavoittajaan voi olla yhteydessä muinakin aikoina

Kiitos

Helsinki